

Täysistunto

Keskiviikko 26.4.2017 klo 14.01—17.55

8. Lakialoite laeiksi ulkomaalaislain 185 §:n ja rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 14/2017 vp Veera Ruoho ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

17.34 **Veera Ruoho ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa laeiksi ulkomaalaislain 185 §:n ja rikoslain 17 luvun muuttamisesta ehdotetaan ulkomaalaislain mukaisen maahantulokiellon rikkomisesta seuraavan rangaistusmaksimin korottamista sakosta kahden vuoden vankeuteen sekä siirtämistä rikoslakiin.

Rajat ylittävistä rikollisuudesta on vuoden 2007 Schengen-liikkuvuuteen tehtyjen muutosten jälkeen tullut pysyvä ilmiö. Helsingin osalta kaikista rikoksista noin neljäsosa on ulkomaalaisten tekemiä, joten ilmiön suuruus on merkittävä.

Rajat ylittävää rikollisuutta vahvistaa ja sen torjuntaa vaikeuttaa merkittävästi maahantulokiellon rangaistusasteikon rajaaminen sakkoihin. Ulkomaalainen lähes ammatikseen rikoksia tekevä henkilö ei maksa sakkoja, eikä niitä nykyisin myöskään muunneta vankeudeksi, joten käytännössä rikos jää rankaisematta. Samasta syystä maahantulokiellolla ei ole tavoiteltua ennalta estävää vaikutusta. Tarpeellinen maahantulokiellon rikkomisen kriminalisoiva säädös ei saavuta sille asetettuja tavoitteita. Ennalta estävän ajatusmallin tulee olla keskiössä maahantulokiellon rangaistavuutta arvioitaessa.

Maahantulokiellon rikkomisen on siis jatkuvassa kasvussa. Vuonna 2015 maahantulokieltoa rikottiin koko Suomessa 566 kertaa. Rikoslajista riippuen liikkuva rikollinen tekee helposti vuositasolla 10—30 rikosta, joten ehkäistävissä olevia rikoksia olisi ainakin 5 000—15 000 kappaletta. Todennäköisesti luku on isompi, koska vain osa maahantulokieltoa rikkovista jää kiinni.

Keskusrikospoliisin selvityksen perusteella saadaan käsitys maahantulokieltoa rikkovien henkilöiden lukumäärästä. Lokakuussa 2013 tehdyssä selvityksessä laivalistoilta löytyi kuukauden aikana 103 maahantulokiellossa olevaa henkilöä. Vuositasolla tämä tarkoittaisi noin 1 200:n maahantulokiellossa olevan henkilön saapumista Suomeen. Todennäköisesti todellinen määrä on tätäkin suurempi, koska osa liikkuvista rikollisista ei käytä omaa nimeään tai matkustaa ilman lippua.

Tilastot osoittavat, että maahantulokieltoja määrätään jatkuvasti enemmän ja myös valvominen on tehokasta, koska kirjattujen rikkomusten määrä on kasvussa. Yleisen lainkuullaisuuden ylläpitämiseksi olisi tärkeää, että rangaistussäännökset muutetaan pohjoismai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2017 vp

selle tasolle. Kaikkein tärkein peruste on todellinen mahdollisuus ehkäistä tuhansia rikoksia. Maahantulokiellon rikkomisesta seuraava vankeusuhka olisi omiaan ohjaamaan liikkuvan rikollisen toimintaa muuhun maahan, jossa tällaista riskiä ei ole. Nykyisen tilanteen jatkuessa on valitettavasti olemassa riski, että muiden maiden rikollisuus ohjautuu samoilla perusteilla Suomeen.

Poliisi joutuu käännettämään joitakin tapauksia useita kertoja lyhyenkin ajan sisällä. Helsingin ulkomaalaispoliisin mukaan maahantulokieltoa rikotaan keskimäärin viikoittain. Tämä työllistää poliisia jo muutenkin muuttuneessa toimintaympäristössä, jossa poliisin resurssit ovat rajalliset. Kiellon rikkomista seuraavat sakot eivät toimi pelotteena, sillä poliisin antamia sakkoja ei voida muuntaa vankeudeksi ja niiden periminen on ulkomailta asuvilta hankalaa. Erityisen huolestuttavaa on, että kieltoa rikkovat useimmiten sellaiset henkilöt, joille maahantulokielto on määrätty heidän tekemiensä rikosten takia. Rangaistusmaksimin muuttaminen maahantulokiellon rikkomisesta sakosta vankeuteen lisäisi tehokkuutta, kun samalla pohjoismaisten esimerkkien mukaisesti henkilö voitaisiin määrätä kärsimään rangaistusta omassa kotimaassaan.

Suomen rangaistusasteikon maahantulokiellon rikkomisen osalta tulisi olla yhtenäinen muiden Pohjoismaiden kanssa. Niissä maahantulokiellon rikkomisesta voidaan tuomita vankeuteen 1—3 vuodeksi.

Arvoisa puhemies! Esimerkki: Eilen MTV julkaisi uutisen otsikolla "Maahantulokielto ei virolaisia murtovarkaita estänyt — oven väliin työnnetty tikku kertoi, oliko asunnossa käyty". Espoon käräjäoikeus tuomitsi kaksi virolaismiestä vajaan neljän vuoden vankeuteen Espoossa ja Pirkanmaalla, ja heidät tuomittiin nyt kaikkiaan 11 törkeästä varkaudesta ja kahdesta varkaudesta. Toinen näistä tuomituista oli jo aiemmin tuomittu murtosarjoista ja määrätty maahantulokieltoon. Myös toinen nyt tuomittu on aiemmin tuomittu. Hänen taustaltaan löytyy Malmin Korupajan törkeä ryöstö. — Tämä oli vain yksi esimerkki tästä ilmiöstä, mikä liittyy tähän rajat ylittävään rikollisuuteen, ja varsinkin asuntomurrot ovat aika usein näissä yleisimpiä rikoksia.

17.40 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä on tarpeellinen ja kannatettava lakialoite. Siinä ehdotetaan ulkomaalaislain mukaisen maahantulokiellon rikkomisesta seuraavan rangaistusmaksimin korottamista sakosta kahden vuoden vankeuteen sekä teon siirtämistä rikoslakiin. Edustaja Ruoho hyvin totesikin, että sakolla ei ole käytännön merkitystä näissä tapauksissa, etenkin kun muutorangaistusta ei tällä hetkellä ole käytössä. Itse lisäisin myös sen, että kun rangaistusmaksimi kasvaa, niin myös keinot rikoksen selvittämiseen paranevat sen myötä. Ehdotuksen perusteissa hyvin sanotaan, että maahantulokiellon rikkomisesta seuraava vankeusuhka olisi omiaan myös ohjaamaan liikkuvan rikollisen toimintaa pois Suomesta. Tämäkin on varmasti totta, koska rikoksethan tehdään siellä, missä se parhaiten kannattaa, ja jos vankeus on tuomiona, niin silloinhan se ei kannata niin hyvin kuin siellä, missä sitä vankeutta ei saa.

Nythan tilanne on se, että maahantulokieltoa pidetään aivan yleisesti pilkkanaan. Samat henkilöt voivat jäädä kiinni kymmeniä kertoja laittomasta maahantulosta, ja he vain tulevat uudestaan laittomasti maahan. Vapaata liikkuvuutta käytetään härskisti hyväksi. Voi jopa sanoa, että missä EU, siellä rikollisten vapaa liikkuvuus. Näin ei voi jatkaa.

17.41 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edellä puhuneet edustajat ovat jo todeneet, edustaja Ruohon lakialoite koskee ulkomaalaislain 185 §:n ja rikoslain 17 luvun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2017 vp

muuttamista maahantulokiellon rikkomisesta seuraavan rangaistusmaksimin korottamiseksi sakosta kahden vuoden vankeuteen. Se toteutuessaan mitä todennäköisimmin vähentäisi selvästi maahantulokiellon saaneiden henkilöiden saapumista uudelleen Suomeen.

Kuten tässä lakialoitteessa todetaan, muun muassa Helsingin alueella näitä maahantulo-kieltoja rikotaan keskimäärin viikoittain. Vuonna 2015 maahantulokieltoa rikottiin koko maassa vähintään 566 kertaa, mikä tietenkin kuormittaa poliisin jo nyt rajallisia resursseja hyvin paljon rikosten määrän lisääntyessä. Onhan suuri osa näistä maahantulokiellon saaneista henkilöistä ammatikseen rikoksia tehtailevia henkilöitä.

Myös hallituksen tekemissä maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa on todettu ja niihin on kirjattu, että Suomen käytännöt muutetaan vastaamaan monelta osin vähintään verrok-
kimaiden tasoa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla ja muillakin perusteilla, joita tässä lakialoitteessa on mainittu, edustaja Ruohon lakialoite on hyvin kannatettava.

17.43 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Minä vielä viittaan näihin muitten Pohjois-
maiden rangaistusasteikkoihin: maksimirangaistus on Ruotsissa 1 vuosi, Norjassa 2 vuot-
ta, Tanskassa 3 vuotta. Tosiaankin tässä vertailussa Suomi on ainoa maa, jossa rangaistus
on vain sakkoa.

Maahantulokiellon rikkomisen ei tarvitse olla erityisen ankarasti rangaistu, lähtökohtai-
sesti jo 2—4 kuukauden tosiasiallinen vankeusrangaistus on merkittävä uhka ja viivytys ri-
koshyödyn saavuttamiselle ohjaten rikollista toimintaa pois Suomesta. Jotta tosiasialliset
vankeusrangaistukset toteutuisivat, rangaistusmaksimin tulisi käytännössä olla 2 vuotta
vankeutta. 2 vuotta olisi myös pohjoismaisen rangaistuskäytännön keskiarvon mukainen ja
siten linjassa.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan rangaistusasteikon rajaaminen sakkoihin rajaa esi-
tutkintaviranomaisten käytettävissä olevia tutkintakeinoja. Laajemmalla rangaistusastei-
kolla useat pakkokeinot olisivat käytettävissä esitutkinnassa. Pakkokeinot mahdollistaisi-
vat nykyistä paremmin muun muassa laittoman maahantulon järjestämisen paljastamisen.
Nykyisessä liikkuvan rikollisuuden ja huomattavasti kasvaneen maahantulon viitekehyk-
sessä rikostutkinnan tehostaminen olisi hyvin perusteltua. Koska säännönmukaisia rajatar-
kastuksia ei ole, sisämaassa tapahtuvan ulkomaalaislain noudattamisen valvonnan ja sii-
hen liittyvän rikostutkinnan tulee olla tehokasta.

Arvoisa puhemies! Uusi ankarampi säädös lisäisi jonkin verran vankien määrää mutta
todennäköisesti vain joillakin kymmenillä. Lainsäädännön tärkein merkitys on sen ennalta
estävä tavoite, sillä rajat ylittävä rikollisuus on harkittua ja suunnitelmallista toimintaa.
Liikkuvat rikolliset pyrkivät suuntaamaan toimintansa sellaisiin paikkoihin, joissa ei ole
riskiä joutua vankilaan pelkästään maahantulon johdosta eikä samalla menettää taloudel-
lista hyötyä. Tässä mielessä Suomi on houkutteleva rikosten tekemisen kohdemaan juuri al-
haisen [Puhemies koputtaa] rangaistusasteikon takia. Oletettavasti osa maahantulokiellon-
sa olevista jättäisi saapumatta Suomeen, mikäli rangaistusasteikko olisi ankarampi.

17.45 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Maahantulokiellon rikkomisesta seuraavat
sakot eivät toimi. Rikoksia jatkuvasti tekevien maahantulokiellon rikkojien rangaistuksia
pitää tiukentaa. Edustaja Ruoho on ammatiltaan myös poliisi ja varmasti tehnyt tämän la-
kialoitteen poliisityökokemuksensa perusteella. Aloite on kannatettava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.